

ספר בת עין

דרושים לחנוכה

הנה ענין החנוכה הוא בחינת תקון התוהו, ויהי אור וגו', אור זה מרמז לאור של נר חנוכה, נר מצוה ותורה אור (משלי ו, כג), ואף על פי שפריאת העולם היתה ויהאץ היתה תהו וגו' ויאמר אלהים וקמאמר הכתוב (בראשית א, ב-ג)

א. ראה בבני יששכר (מאמרי כסליו מאמר ב אות כא) שהביא בשם שלושה עדים נאמנים ה"ה הרוקח (רוקח הגדול סימן רכה), המהר"ל מפראג (נר מצוה עניני חנוכה) והרה"ק ר' פנחס מקאריץ (אמרי פנחס שער ד אות ח), שהארת אור חנוכה הוא מבחינת האור הגנוז.

The light of Chanukah habituates us to serve Hashem all the time, including when eating or working.

הנה ענין החנוכה הוא בחינת תקון התוהו,

Chanukah is the rectification of chaos (תוהו). Before this world was created there was a state of chaos, referred to as תוהו. This occurred during the stage of "*shvirat hakeilim*" in which Hashem's light filled primordial existence and caused the "vessels" of this primordial existence to shatter. Elements of that previous world are still extant in this world, thus being the source for the lure of materialism. The rectification of the cosmic crisis of the *shevirat hakeilim* takes place on Chanukah.

וקמאמר הכתוב (בראשית א, ב-ג) ויהאץ היתה תהו וגו'

This is as the pasuk (Bereishit 1:2) states "The earth תהו..." The Torah states that at the beginning of Creation the world was still in a state of תהו.

ויאמר אלהים יהי אור וגו', אור זה מרמז לאור של נר חנוכה, נר מצוה ותורה אור (משלי ו, כג),

The Torah records at the beginning of the creation story **"And Hashem said 'Let there be light.' (Bereishit 1:3) This alludes to the light of the Chanukah candles**, which rectify the תהו, **as it states (Mishlei 6:23) "A mitzvah is a candle and Torah is the light."**

פרשת מקץ ד"ה כדבריהם) עַל פֶּסוּק (בראשית כב, ה) 'וְלָכָה עַד כְּהִ', הֵינּוּ עַד בְּחִינַת 'כְּהִ' שֶׁל חֲנוּכָּה. וְזֶה שְׁאִמְרוּ ו'ל (כ"ר יב, ט) אֵל תִּקְרִי בְּהִבְרָאָם אֲלֵא בְּאַבְרָהָם, פִּירוּשׁ הַפְּתוּב 'אֵלָּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם

ד. וע"ע זוה"ק ח"א פו, ב: דכד ברא קב"ה עלמא לא הוה קאים, והוה מתמוטט להכא ולהכא, א"ל קב"ה לעלמא מה לך דאת מתמוטט. א"ל רבונו של עולם לא יכילנא למיכם דלית בי' יסודא על מה

כמאמר המגיד זללה"ה (מאור עינים פרשת

קיים מצות ברית מילה שהוא קיום העולם, כמאמר הכתוב (ירמי' לג, כה) 'אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי'.

והארץ' ראשי תיבות תהו, ונתקן על ידי 'בהבראם', היינו באברהם גימטריא נר, מרמז למה שאמרנו שבחינת תהו נתקן על ידי אברהם בנר חנוכה כנ"ל, שהוא

דאתקיים, א"ל הא אנא זמין למיקם בך חד צדיק דאיהו אברהם די ירחים לי, מיד קאים עלמא בקיומיה, הה"ד (בראשית ב, ד) 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם', אל תקרי בהבראם, אלא באברהם, באברהם מתקיים עלמא.

ה. לשון הכתוב: 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים'.

ו. עיין לקוטי תורה (להאריז"ל) פרשת בראשית עה"פ: 'אלה תולדות השמים והארץ, ר"ל כי תהו הנרמז בר"ת תולדות השמים והארץ, והתיקון שלהם הוא 'בהבראם' ר"ל בה' פרצופים סוד התיקון.

ז. ר"ל שקיום העולם בזכות אברהם שקיים מצות מילה, ולאחר המילה התחיל תיקון התהו, וכדלהלן [כמש"כ רבינו לעיל שבריאת העולם היתה בראש השנה, ושלמות הבריאה היתה אחר כך מעט מעט].

ח. ובמסכת נדרים לא, ב: גדולה מילה שאלמלא היא לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, שנאמר 'כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי'.

פירוש הכתוב 'אלה תולדות השמים והארץ' ראשי תיבות תהו, ונתקן על ידי 'בהבראם', היינו באברהם גימטריא נר,

מרמז למה שאמרנו שבחינת תהו נתקן על ידי אברהם בנר חנוכה כנ"ל,

The explanation is:

The Torah (*Bereishit* 2:4) says אלו "This is the story of the creation of heaven and earth when it was created (בהבראם)." **The first letters of spell** תהו תולדות השמים והארץ and couldn't exist under those circumstances. The תהו **was amended** בהבראם, **which spells** because Avraham rectified the תהו and brought stability to the world. **is the gematriya of** נר (lamp) because his service reached its climax on Chanukah when תהו was completely rectified.

This alludes to that which we said that תהו was rectified by Avraham through the Chanukah candles.

שהוא קיים מצות ברית מילה שהוא קיום העולם, כמאמר הכתוב (ירמי' לג, כה) 'אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי'.

Avraham brought stability to the world **because he kept the mitzvah of brit milah, which sustains the world. As the pasuk (Yirmiyahu 33:25) states "So said Hashem: If not for My covenant with the day and the night, the statutes of heaven and earth I did not place."**

כי עיקר התקון של תהו הוא להעלות המדות הגשמיים מבחינת קליפות מבחינת התהו, ולהעלותם למקורם ושרשם לקדושה, היינו שכל עשיותיו של אדם במילי העלמא בחוץ, יהיה לשם שמים, ותמיד יהיה יראת ה' לנגד פניו, ותמיד יכוון לעבודתו יתברך, ובזה יעלה כל עשיותיו ומדותיו הגשמיים מבחינת תהו

וזה שאמר הכתוב (בראשית יח, א) 'וירא אליו אלו ה' באלני ממרא והוא יושב פתח האהל כחם היום', פירוש לאחר המילה התחיל התיקון של תהו על ידי פתח האהל, המרמז לבחינת נר חנוכה שמצותה על פתח הבית. וגם שהיה ביתו פתוח לרווחה להכניס אורחים, והיה מגייר גרים, כי כל זאת הוא תקון התהו, רצה לומר

וזה שאמר הכתוב (בראשית יח, א) 'וירא אליו ה' באלני ממרא והוא יושב פתח האהל כחם היום',

This is indicated by that which the *pasuk* states (*Bereishit* 18:1) "Hashem appeared to him in the plains of Mamre and he was sitting in the doorway of the tent in the heat of the day."

פירוש לאחר המילה התחיל התיקון של תהו על ידי פתח האהל, המרמז לבחינת נר חנוכה שמצותה על פתח הבית.

This means that after the *milah*, the rectification of תהו commenced by way of פתח האהל ("the entrance to the tent"), alluding to the Chanukah candles, which are placed in front of the doorway to the home.

Avraham's hospitality and the converts he attracted were all part of his avodah to fix the תהו.

וגם שהיה ביתו פתוח לרווחה להכניס אורחים, והיה מגייר גרים, כי כל זאת הוא תקון התהו,

Avraham's home was wide open to welcome guests and he also influenced people to convert. All of

תהו. this was a rectification of the

רצה לומר כי עיקר התקון של תהו הוא להעלות המדות הגשמיים מבחינת קליפות מבחינת התהו, ולהעלותם למקורם ושרשם לקדושה,

For the correction of תהו is accomplished through elevating the *middot* (spiritual emotions and character traits) from the *kelipot*, to raise them to their holy source.

היינו שכל עשיותיו של אדם במילי העלמא בחוץ, יהיה לשם שמים, ותמיד יהיה יראת ה' לנגד פניו, ותמיד יכוון לעבודתו יתברך,

This means that all of a person's physical actions that are necessary for worldly matters should be performed *l'shem shamayim* (for Hashem's sake). Fear of Heaven should constantly be "across from his face" (on his consciousness) and he should always intend that all he does should be for Hashem's service.

ובזה יעלה כל עשיותיו ומדותיו הגשמיים מבחינת תהו לשרשם לבחינת קדושה.

In this manner, he elevates all his

לְשִׁרְשָׁם לְבַחֲיֵינָת קְדוּשָׁה. וְזֶהוּ בַּחֲיֵינָת
הַכְּנֶסֶת אֲוֵרָחִים, שְׂמֻכְנִים כָּל הַבַּחֲיֵינֹת
שֶׁהֵיוּ בְּתֵהוּ לְבַחֲיֵינָת קְדוּשָׁה, בַּחֲיֵינָת תִּקּוֹן,
כְּדֹאִיתָא^ט. וְזֶהוּ גַם בֵּן מִמֶּשׁ הַבַּחֲיֵינָה לְגִייר
גֵּרִים, לְהַכְנִים אוֹתָם לְבַחֲיֵינָת קְדוּשָׁה,
וְנִקְרָא גַם בֵּן הַכְּנֶסֶת אֲוֵרָחִים, וְזֶהוּ בְּעֶצְמָהּ

תִּיקּוֹן הַתֵּהוּ, כְּאֲשֶׁר מַעֲלָה אוֹתָהּ לְקְדוּשָׁה.
וּבְכָל זֶה עָסַק אַבְרָהָם אַבִּינוּ ע"ה, וְהָיָה
בֵּיתוֹ פְּתוּחַ לְרוֹחָה, רָצָה לוֹמַר לְהָאִיר לְכָל
הַבַּחֲיֵינֹת שֶׁל תֵּהוּ כְּדִי לְהַעֲלוֹתָם.
וְלָכֵן אָמְרוּ חַז"ל (שבת כא:): מִצְוַת נֵר חֲנוּכָּה
מִנִּיחָה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, וּבִשְׁעָתָהּ

ט. ראה עוד במאור עינים פרשת לך לך ד"ה אך להבין: שעל כן היה אברהם מכניס אורחים ומאכילן ומשקה אותן ואחר כך אמר להם לא משלי אתם אוכלים וכו', כי על ידי שהן היו שקועים בתאוות עולם הזה כגון אכילה ושתיה עם המדות שלהם, היה אברהם מקרב את עצמו להם במדריגתן שהוא אכילה ושתיה, ועל ידי זה הכניסן תחת כנפי השכינה, שזהו כוונת לשון הכנסת אורחים, שעל כן היא גדולה מקבלת פני השכינה, כי על ידי זה הוא מקשר דברים נפולין לשרשן שאין תענוג גדול מזה שיש להם יתברך כאמור למעלה, ועל כן אחר האכילה אמר לא משלי אכלתם והבן.

actions and character traits from
to their holy source.

These matters rectify תהו, **as they**
raise the mundane to holiness.

וְזֶהוּ בַּחֲיֵינָת הַכְּנֶסֶת אֲוֵרָחִים, שְׂמֻכְנִים כָּל
הַבַּחֲיֵינֹת שֶׁהֵיוּ בְּתֵהוּ לְבַחֲיֵינָת קְדוּשָׁה, בַּחֲיֵינָת
תִּקּוֹן, כְּדֹאִיתָא.

וּבְכָל זֶה עָסַק אַבְרָהָם אַבִּינוּ ע"ה, וְהָיָה בֵּיתוֹ
פְּתוּחַ לְרוֹחָה, רָצָה לוֹמַר לְהָאִיר לְכָל הַבַּחֲיֵינֹת
שֶׁל תֵּהוּ כְּדִי לְהַעֲלוֹתָם.

This is alluded to in the mitzvah of
hachnasat orchim (taking in guests)
because the essence of rectifying תהו
is **to take in all matters that were**
in תהו **and bring them to their**
perfected state of holiness (as is
found in the holy books).

Avraham Avinu engaged in all
of the above. His house was wide
open to illuminate and to elevate
wherever there was תהו.

The ultimate level of avodat Hashem
is to do everything solely for Hashem,
even in the marketplace. At the very
least, one should be cautious to serve
Hashem with the way he eats.

וְזֶהוּ גַם בֵּן מִמֶּשׁ הַבַּחֲיֵינָה לְגִייר גֵּרִים, לְהַכְנִים
אוֹתָם לְבַחֲיֵינָת קְדוּשָׁה, וְנִקְרָא גַם בֵּן הַכְּנֶסֶת
אֲוֵרָחִים,

וְלָכֵן אָמְרוּ חַז"ל (שבת כא:): מִצְוַת נֵר חֲנוּכָּה
מִנִּיחָה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, וּבִשְׁעָתָהּ הַסִּכְנָה
מִנִּיחָה עַל שְׁלֻחָנוֹ וְדִיו,

This is also literally the same
concept of converting someone,
to bring them into holiness, and is
also called *hachnasat orchim*.

Therefore, Chazal (Shabbat 21b)
say, "The mitzvah of lighting the
Chanukah candles is to place it (the
***chanukiyah*) outside the doorpost**

וְזֶהוּ בְּעֶצְמָהּ תִּיקּוֹן הַתֵּהוּ, כְּאֲשֶׁר מַעֲלָה אוֹתָהּ
לְקְדוּשָׁה.

הסכנה, היינו שמתירא להכניס את עצמו לבחינת חיצונית, לדברים גשמיים כדי להעלותם, כי שמא אין יכולת בידו כל כך להתגבר על היצר הרע, אזי מניחה על שלחנו ודיו, רצה לומר יזהר מאד על כל פנים בעניני שלחנו, היינו בעניני אכילה ושתייה שתהיה בבחינת ודיו, היינו בבחינת הסתפקות, שיהיה די סיפוקו בלבד כדי

הסכנה מניחה על שלחנו ודיו, פירוש עיקר המצוה להניחה על פתח מבחוץ, כדי להאיר לכל בחינות החיצונים, רצה לומר מי שיכולת בידו לעסוק בענינים גשמיים בשוק בכוונה טובה כדי להעלותם לקדושה כפ"ל, זהו בודאי מה טוב ומה נעים, וזהו עיקר מצות נר חנוכה להיות מבחוץ, בבחינת חוץ כפ"ל. אבל בשעת

י. שזהו עיקר תיקון התורה.

of one's home. During a time that is dangerous to light the candles outside, he can place it on his table and that is sufficient."

פירוש עיקר המצוה להניחה על פתח מבחוץ, כדי להאיר לכל בחינות החיצונים,

This means that the primary mitzvah is to place it (the chanukiyah) outside the entrance in order to illuminate the outside.

רצה לומר מי שיכולת בידו לעסוק בענינים גשמיים בשוק בכוונה טובה כדי להעלותם לקדושה כפ"ל, זהו בודאי מה טוב ומה נעים,

The intention is that if one is able to involve himself in physical matters in the marketplace with good intentions in order to elevate the mundane to holiness, as we mentioned, it is definitely very good and well.

וזהו עיקר מצות נר חנוכה להיות מבחוץ, בבחינת חוץ כפ"ל.

This is the primary reason why the mitzvah of the Chanukah candles should be performed outside,

which represents the importance of illuminating the outside and bringing holiness to it, as we explained.

אבל בשעת הסכנה, היינו שמתירא להכניס את עצמו לבחינת חיצונית, לדברים גשמיים כדי להעלותם, כי שמא אין יכולת בידו כל כך להתגבר על היצר הרע, אזי מניחה על שלחנו ודיו,

However, "when it is a time that is dangerous," meaning he is afraid to be engaged in external, physical matters in order to elevate them because perhaps he will not have the strength to completely overcome the yetzer hara, then he should "place it on the table and that is sufficient."

רצה לומר יזהר מאד על כל פנים בעניני שלחנו, היינו בעניני אכילה ושתייה שתהיה בבחינת ודיו, היינו בבחינת הסתפקות,

This means that, at the very least, one should be very careful with the "matters of his table," that his eating and drinking should be "enough," which means with restraint (הסתפקות).

הרוח, ואחר כך אולי ירחם ה' ויזכה לבחינת ענוה ושלמות², ולמצות נר חנוכה מבחוץ כנ"ל, שתאיר בו אור ה'. ולזה רמזו רבותינו ז"ל באמנם (שם) 'מצותה משתשקע החמה'³, היינו

לעבוד הבורא ברוך הוא בלכת האכילה ההוא, ולא למלאות תאנותו, חום תאנות האכילה שיש לו⁴. וכן ירגיל את עצמו בכל המדות, בתחלה לקרר כל חום הטבעי שיש בו לתאנות הגשמיים ולכבוד ולגסות

יא. שהוא גם כן ענין תיקון התוהו, אף שאינו שלימות התיקון.

יב. וכמש"כ רבינו להלן, שעיקר הבחינה להשיג מצות נר חנוכה מבחוץ הוא ע"י בחינת ענוה, כאברהם אבינו שאמר ואנכי עפר ואפר.

יג. בגמ' שם: מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק כו', ועד כמה, אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן עד דכליא ריגלא דתרמודאי.

שיתאיר בו אור ה'.
הוא בכח האכילה ההוא, ולא למלאות תאנותו, חום תאנות האכילה שיש לו.

This means **that one should only eat the amount he needs to serve Hashem and his intention shouldn't be to satisfy his passion for food.**

וכן ירגיל את עצמו בכל המדות,

This is how one should accustom himself to be with all of his character traits.

בתחלה לקרר כל חום הטבעי שיש בו לתאנות הגשמיים ולכבוד ולגסות הרוח,

When beginning to apply the intentions of engaging in physical activities purely for Hashem rather than personal pleasure, **one should first cool the natural heat that he has for corporeal pleasures, honor, and egotism.**

ואחר כך אולי ירחם ה' ויזכה לבחינת ענוה ושלמות, ולמצות נר חנוכה מבחוץ כנ"ל,

Perhaps afterwards Hashem will have compassion and he will merit humility and, subsequently, he can **light the Chanukah candles outside so that Hashem's light will shine upon it** (his Chanukah candles). This represents how Hashem's light will illuminate his physical actions when they are done for the sake of heaven.

The Gemara says, "One should light [Chanukah candles] from when the sun sets until there aren't any feet in the marketplace" (when people are no longer found in the marketplace). The Gemara explains that the expression "feet" refers to the nation of the Tarmodeans (תרמודאי). These laws allude to our discussion.

ולזה רמזו רבותינו ז"ל באמנם (שם) 'מצותה משתשקע החמה',

Chazal hint to these ideas when they said, "the mitzvah [of lighting

זרות אשר לא לה' המה, שנקראים רגל נגד עבדות ה' שנקראו ראש".
ומאי רגל, 'רגל דתרמודאי', היינו תרמודאי לשון שינה ותרדימה, כי המעשה בלי כוונה לה' נקרא תרמודאי, בחינת תרדימה, בחינת שינה. אמנם עיקר הבחינה להשיג

התחלת מצותה להשקיע החמה, היינו שאור ה' יאיר וישקע בלבם כנ"ל, 'עד שתכלה רגל מן השוק', רצה לומר עד שיוזכה שיהיה כלה רגל, היינו בחינת רגל, בחינות גשמיים, יכלו מן השוק, שאפלו בשעת הליכתו בשוק לא יהיה לו תאוות

יד. ומזה יבוא לנר חנוכה מבחוץ, להעלות הדברים הגשמיים.

the Chanukah candles] begins **when the sun sets.**"

היינו התחלת מצותה להשקיע החמה, היינו שאור ה' יאיר וישקע בלבם כנ"ל,

This means that the first step is for the sun to set, which means that Hashem's light should shine and be embedded in his heart. The word שקע can mean "sunset" and it can also refer to something that is embedded or entrenched.

'עד שתכלה רגל מן השוק', רצה לומר עד שיוזכה שיהיה כלה רגל, היינו בחינת רגל, בחינות גשמיים, יכלו מן השוק, שאפלו בשעת הליכתו בשוק לא יהיה לו תאוות זרות אשר לא לה' המה, שנקראים רגל נגד עבדות ה' שנקראו ראש.

"Until there aren't any feet in the marketplace" means until one merits to "obliterate" the notion of the foot, which represents the quest for materialism, "from the marketplace." This means that **even during the time when he "walks through the marketplace,"** (he is involved in physical activities) **he should not have foreign desires that are not for Hashem** and are, rather, for his own physical gratification.

Such physical indulgence, which is for personal gratification and not for the sake of heaven, **is called 'feet' and is in contrast to the service of Hashem, which is called "the head."**

ומאי רגל, 'רגל דתרמודאי', היינו תרמודאי לשון שינה ותרדימה, כי המעשה בלי כוונה לה' נקרא תרמודאי, בחינת תרדימה, בחינת שינה.

What is the definition of feet? Chazal explain that "feet" refers to רגל דתרמודאי (Tarmodean feet). **This hints to sleep (from the word תרדמה), for when one does an action without intention to be for the sake of heaven it is called תרמודאי and תרדמה, which represent sleeping.** Therefore, the Gemara's words allude to the message that lighting the Chanukah candles will bring Hashem's light into one's heart. Afterward, even when he goes to work "in the marketplace," where there are great temptations, his interest and focus will only be to further his service of Hashem.

One must achieve genuine humility in order to receive the full influence of the Chanukah candles.

אמנם עיקר הבחינה להשיג על ידה למצות נר

הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם, פירוש שקדושה גדולה יש בנדאי בהנרות, ומי שזכה לבחינת תולעת ולא איש, בחינת שפלות באמת, הוא יכול להשיג על ידי נרות של חנוכה השגה נפלאה ונתקון התוהו פנ"ל. אבל אנחנו שאין לנו בחינת שפלות בחינת תולעת, וזהו 'אין לנו רשות' גימטריא

על ידי למצנת נר חנוכה מבחוץ הוא דקא על ידי שפלות ונענה באמת, כאברהם אבינו ע"ה שאמר (בראשית יח, כז) 'ואנכי עפר ואפר', ועל ידי זה זכה לבחינת הנ"ל, וגם דוד המלך ע"ה אמר (תהלים כב, ז) 'ואנכי תולעת ולא איש'.
ואפשר לומר קצת רמז, שלזה תקנו הגאונים (מס' סופרים פ"כ ה"ו) לומר

חנוכה מבחוץ הוא דקא על ידי שפלות ונענה באמת.

However, the primary means through which one accomplishes the "mitzvah of lighting the Chanukah candles outside" in which he is enabled to maintain great sanctity even as he is involved in "mundane activities," is specifically through genuine humility.

כאברהם אבינו ע"ה שאמר (בראשית יח, כז) 'ואנכי עפר ואפר', ועל ידי זה זכה לבחינת הנ"ל,

As Avraham Avinu said (Bereishit 18:27) "I am earth and ashes," and he, therefore, merited this level. Avraham was able to accomplish the same goal that is achieved by "lighting the Chanukah candles outside," which was to rectify the תוהו through imbuing the physical world with holiness.

וגם דוד המלך ע"ה אמר (תהלים כב, ז) 'ואנכי תולעת ולא איש'.

Furthermore, David HaMelech said (Tehillim 22:7) "I am a worm and not a man..." This represented his genuine humility and ability to rectify the chaos.

The deeper meaning of the declaration הללו הנרות

ואפשר לומר קצת רמז, שלזה תקנו הגאונים (מס' סופרים פ"כ ה"ו) לומר הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם,

We can suggest a slight hint to this from the following: The Ge'onim (Masechet Sofrim 20:6) instituted that we should recite the paragraph of הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם, "These candles are holy and we have no permission to use them..."

פירוש שקדושה גדולה יש בנדאי בהנרות, ומי שזכה לבחינת תולעת ולא איש, בחינת שפלות באמת, הוא יכול להשיג על ידי נרות של חנוכה השגה נפלאה ונתקון התוהו פנ"ל.

This means as follows: There is certainly a great holiness in the candles and a person who reaches the rank of "I am a worm and not a man," which refers to the level of genuine humility, is able to acquire a wonderful understanding and rectification of תוהו through the Chanukah candles.

אבל אנחנו שאין לנו בחינת שפלות בחינת תולעת, וזהו 'אין לנו רשות' גימטריא תולעת, שמרמז לבחינת נענה,

כל פנים מצוה היא לנו לראותם בלבד, אף על פי שאין לנו שום בחינה להשתמש בהם, עד אשר יערה עלינו ה' רוח ממרום שנוקה לשום בחינת עבודה תמה בעונה, כן יהי רצון אמן.

תולעת, שמרמז לבחינת עונה, 'להשתמש בהם' היינו שעל ידי בחינת רשות, בחינת עונה היינו יכולים להשתמש בהם ולהשיג על ידם השגה נפלאה, בחינת קדושה כנ"ל. 'אלא לראותם בלבד', פירוש על

However, we, who have not achieved the humility represented by a worm, are indicated by the expression "we do not have permission (רשות)" to benefit from the Chanukah candles **since the word** (worm), **is the gematriya of** רשות, **which refers to humility.**

'להשתמש בהם' היינו שעל ידי בחינת רשות, בחינת עונה היינו יכולים להשתמש בהם ולהשיג על ידם השגה נפלאה, בחינת קדושה כנ"ל.

The next words are **"to use them," because if we would have humility, we could use the candles' light to perceive through them wonderful spiritual insights and holiness.** However, we don't have that level of humility and, therefore, don't receive this perception when we gaze at the candles.

'אלא לראותם בלבד',

The next phrase in the declaration is **rather only permissible to look at them.**

פירוש על כל פנים מצוה היא לנו לראותם בלבד, אף על פי שאין לנו שום בחינה להשתמש בהם, עד אשר יערה עלינו ה' רוח ממרום שנוקה לשום בחינת עבודה תמה בעונה,

This means that, nevertheless, it is a mitzvah for us to gaze only at the lights even though we are unable to use them in any way, to perceive the lessons that the candles convey, until Hashem will inspire us with a spirit from above to merit a wholesome service with humility, which will enable us to perceive great insights from the lights.

כן יהי רצון אמן.

May this be His will, amen.

Summary: The world was created in an imperfect state of תהו because people do not use the elements of this world for Hashem's service. Avraham began the process of rectifying this imperfect state with brit milah, hachnasat orchim, and teaching converts. This process of rectification culminated generations later with the miracles of Chanukah.

There are allusions to Chanukah in Avraham's life. For example, the Torah states that after the brit milah Avraham sat "at the doorway of his tent." This phrase hints to the Chanukah candles, which are ideally placed at the doorway to one's home. His name, אברהם is the gematriya of נר, which refers to the Chanukah candles. Lastly, Avraham said ונלכה עד כה ("we will walk until here"). This alludes to כ"ה כסלו, the first day of Chanukah. The reason for the correlation between Avraham and Chanukah is because Avraham began the rectification of תהו, which was completed with the story and holiday of Chanukah.

Chazal say that we should light Chanukah candles "from when the sun sets until there are no more feet in the marketplace." The "sun setting" indicates that the Chanukah candles should infuse spirituality into our hearts so that we should desire G-dliness. The result will be "until there are no feet in the marketplace." This implies that even when one goes to the marketplace, his thoughts and desires will be solely for Hashem's service.

"In a time of danger, one should light the Chanukah candles on his table and that is sufficient." This means that if one can't serve Hashem fully in the marketplace, he should at least seek to eat with the attitude of הסתפקות (not to overeat) and he should eat for Hashem's service.

These lessons of Chanukah are attained with genuine humility, as we gaze at the Chanukah candles. Even those who have not achieved true humility have a mitzvah to gaze at the Chanukah lights with the hope that one day Hashem will assist them to merit this humility and attain the lofty spiritual insights and light that is represented by the Chanukah candles and rectifies תהו.

לְכַרְךָ הַמוֹצִיא בָּהּ, וְעֵינַי שֶׁשְׁמִבְרָכוֹתָיו
שֶׁל אָדָם נִיכָר אִם הוּא תַלְמִיד חֶקֶם כּו"ט.
וְעַל פִּי זֶה נֹאמֵר, דְּהֵנָּה בֵּית הַלֵּל סְבָרִי
בְּנֵר חֲנוּכָּה (שבת כ"א:) מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, וְאִם

מִקְשִׁין הָעוֹלָם לָמָּה עוֹשִׂין ח' יָמֵי חֲנוּכָּה
(בית יוסף או"ח סי' תר"ע), הֲלֹא הֵנֵס לֹא
הָיָה רַק שְׁבָעָה יָמִים כּו". וְנִרְאֶה לְתַרְץ עַל
פִּי הַקְדָּמַת מֵאֲמֵר חֲז"ל (ברכות לח.) שְׁצַרְיָךְ

טו. בגמ' שם: משתבחין ליה רבנן לרבי זירא בר רב זביד אחוה דר"ש בר רב זביד, דאדם גדול הוא
ובקי בברכות הוא, אמר להם לכשיבא לידכם הביאוהו לידי, זמנא חדא איקלע לגביה, אפיקו ליה
ריפתא, פתח ואמר מוציא, אמר זה הוא שאומרים עליו דאדם גדול הוא ובקי בברכות הוא בשלמא
אי אמר המוציא, אשמעינן טעמא ואשמעינן דהלכתא כרבנן, אלא דאמר מוציא מאי קמ"ל. ובגמ'
שם (ג, א) מברכותיו של אדם ניכר אם תלמיד חכם הוא אם לאו.

Derasha for Chanukah

In his commentary Beit Yosef, Rav Yosef Karo asks why the holiday of Chanukah is celebrated for eight days. After all, there was enough oil to last for one day and, therefore, the miracle of the oil lasting was that it endured for seven more days! In the following derasha the Bat Ayin shares three solutions to this famous question.

מִקְשִׁין הָעוֹלָם לָמָּה עוֹשִׂין ח' יָמֵי חֲנוּכָּה (בית
יוסף או"ח סי' תר"ע), הֲלֹא הֵנֵס לֹא הָיָה רַק
שְׁבָעָה יָמִים כּו".

There is a popular question: Why is Chanukah celebrated for eight days? (see *Beit Yosef* O.C. 670) The miracle was only for seven days! When the Chashmonaim inaugurated the Beit HaMikdash, they found sufficient oil to light the menorah for one day. A miracle took place and the oil burned for a total of eight days. Yet, it was perfectly natural for the oil lamps to burn on the first day. Why, then, do we celebrate for eight days?

First answer:

וְנִרְאֶה לְתַרְץ עַל פִּי הַקְדָּמַת מֵאֲמֵר חֲז"ל
(ברכות לח.) שְׁצַרְיָךְ לְכַרְךָ הַמוֹצִיא בָּהּ, וְעֵינַי
שֶׁשְׁמִבְרָכוֹתָיו שֶׁל אָדָם נִיכָר אִם הוּא תַלְמִיד
חֶקֶם כּו".

It seems this can be answered according to the Gemara (*Berachot* 38a), which states that one must say the blessing of המוציא over bread, with a ה' at the beginning of the word (המוציא) because a person is recognized as a *talmid chacham* by the way one recites his berachot. The *beracha* recited upon eating bread has to be in the past tense since we thanking Hashem for the bread that Hashem has already created. All opinions agree that one can say מוציא for bread, because מוציא is considered to be the past tense. There is a disagreement whether one can say מוציא (with the prefix ה') as some are of the opinion that the מוציא is present tense. The halachah is that one can say מוציא and the Gemara adds that one

יְהִיָּה חֲנוּכָּה רַק ד' יָמִים, אִם כֵּן בְּיוֹם הַד' שֶׁל חֲנוּכָּה יִדְלִיק ד' גִּירוֹת, וְגַם לְבֵית שְׁמַאי דְסִבְרֵי (שם) פּוֹחֶת וְהוֹלֵךְ גַּם כֵּן יִדְלִיק בְּיוֹם ד' אַרְבָּעָה גִירוֹת, וְלֹא יְהִיָּה הֵיכֵר אִם

כְּבֵית הֶלֶל אוֹ כְּבֵית שְׁמַאי. לְכֵן אָמְרוּ שֶׁיְהִיוּ ח' יָמֵי חֲנוּכָּה, וְאִזּוּ בְּכָל יוֹם יְהִיָּה נִיכָר שֶׁהֶלְכָּה כְּבֵית הֶלֶל, גַּם בְּיוֹם ד' יְהִיָּה נִיכָר. וְזֶהוּ שְׁרָמְזוּ הָאֲבוּדֵרֵיהֶם (סדר הדלקת נר

should say because it is virtuous to clarify the halachah when reciting a *beracha*. In this way, the *beracha* serves the dual purpose of praising/thanking Hashem and teaching others the halachah that this text of the *beracha* is valid.

ועל פי זה נאמר, דהנה בית הלל סברי בנר חנוכה (שבת כ"א:) מוסיף והולך,

With this introduction we can explain why Chanukah is celebrated for eight days: **Beit Hillel says that the number of Chanukah candles should increase each day. (Shabbat 21b)** On the first day we light one candle, on the second day two candles, on the third three candles, and so on. Beit Shammai teaches that the order should be the opposite. On the first night one should light eight candles, on the second night seven, on the third night six, and so on.

ואם יְהִיָּה חֲנוּכָּה רַק ד' יָמִים, אִם כֵּן בְּיוֹם הַד' שֶׁל חֲנוּכָּה יִדְלִיק ד' גִּירוֹת, וְגַם לְבֵית שְׁמַאי דְסִבְרֵי (שם) פּוֹחֶת וְהוֹלֵךְ גַּם כֵּן יִדְלִיק בְּיוֹם ד' אַרְבָּעָה גִירוֹת, וְלֹא יְהִיָּה הֵיכֵר אִם כְּבֵית הֶלֶל אוֹ כְּבֵית שְׁמַאי.

If Chanukah would be celebrated for seven days, then on the fourth night of Chanukah one would light four candles (according to Beit Hillel). **Likewise, according to Beit**

Shammai, who say that we should decrease the number of candles **each night, one would light four candles** on the fourth night **and** on this night **one wouldn't know whether the halachah follows Beit Hillel or Beit Shammai**. If Chanukah is seven days, then on the fourth day both Beit Hillel and Beit Shammai would be lighting four candles. The virtue of demonstrating the halachah while performing mitzvot would be absent in such a case. In order to demonstrate on each night of Chanukah that the *halachah* follows Beit Hillel, Chazal established that Chanukah should be eight days. Consequently, on the fourth night Beit Hillel light would light four candles, while Beit Shammai would light five. As a result, on the fourth night of Chanukah one would also be able to discern that the *halacha* follows the opinion of Beit Hillel simply by looking at the Chanukah candles. In this manner, the mitzvah of the Chanukah candles themselves also serve as a manner of teaching us the *halacha* just as the blessing of the *halacha* teaches us the *halacha* that it is permissible and, even ideal, to say *מוציא* instead of *מוציא*.

לְכֵן אָמְרוּ שֶׁיְהִיוּ ח' יָמֵי חֲנוּכָּה, וְאִזּוּ בְּכָל יוֹם יְהִיָּה נִיכָר שֶׁהֶלְכָּה כְּבֵית הֶלֶל, גַּם בְּיוֹם ד' יְהִיָּה נִיכָר.

עוד יש לפרש קושיא הנ"ל בדרך זה, שכן הוא האמת שגם של השמן היה רק שבועה ימים האחרונים, ואף על פי כן קבעו גם יום הראשון לחנוכה, שהיה בו עיקר הנס של תגבורת בית חשמונאי. ואם תאמר ולמה מדליקים שמן

חנוכה, הובא בעטרת זקנים (סי' תר"ע), חנוכה נוסריקון ח' גרות והלכה כבית הלל, לרמז כנ"ל למה שאמרנו, שלכך קבעו ח' ימי חנוכה שיהיה ניכר שהלכה כבית הלל כנ"ל טו. (דבר זה הוא מימי ילדותי ואין אני זוכר אם אני אמרתי או שמעתי אותו).

טו. וזה שהביא מתחילה הגמ' בברכות, דמשם רואים דיש ענין בהיכר לאשמעינן הלכתא כמאן.

Therefore, Chazal said that Chanukah should be eight days so that, even on the fourth day of Chanukah, it will be noticeable on each day that the halachah is like Beit Hillel.

if it is original or if I heard it from someone else.)

*

Second answer:

עוד יש לפרש קושיא הנ"ל בדרך זה,

We can also answer the above question of why Chanukah is eight days in the following way:

וזהו שרמז האבודרהם (סדר הדלקת נר חנוכה), הובא בעטרת זקנים (סי' תר"ע), חנוכה נוסריקון ח' גרות והלכה כבית הלל, לרמז כנ"ל למה שאמרנו, שלכך קבעו ח' ימי חנוכה שיהיה ניכר שהלכה כבית הלל כנ"ל.

שכן הוא האמת שגם של השמן היה רק שבועה ימים האחרונים, ואף על פי כן קבעו גם יום הראשון לחנוכה, שהיה בו עיקר הנס של תגבורת בית חשמונאי.

The Abudraham (quoted in Ateret Zekeinim, Siman 670) says that the word חנוכה is a mnemonic (in the form of *rashei teivot*) for ח' גרות והלכה כבית הלל, "eight candles and the halachah is like Beit Hillel." This hints to our discussion above that the reason Chanukah was established to be eight days, and not seven days, is to make it evident throughout the entire holiday that the halachah is like Beit Hillel.

It is true that the miracle of the oil was really that it lasted during the last seven days of Chanukah. Nevertheless, they established that the first day should also be part of the Chanukah celebration because the miraculous triumph of the Chashmonaim was primarily on this day. On the 25th of Kislev the war was over and the Chashmonaim were victorious. Therefore, this date was established to commemorate the miracles of this war.

(דבר זה הוא מימי ילדותי ואין אני זוכר אם אני אמרתי או שמעתי אותו).

(The following d'var Torah is from my youth, but I do not remember

עוד יש לפרש בדרך זה, ששפי הנראה
היה חותמו של כהן גדול אות ח',
כי זה היה מעלתו יותר על שאר כהנים
שהוא היה מלופש בשמונה בגדים (היינו
אות ח'). גם האות ח' מרמז שהכהן גדול

ביום זה הראשון. ויש לומר כי יהודה
היה צועק במלחמה מי כמוכה באלים
יהוה גימטריא נר (ואף על פי שלא נכתב ו'
במלת כמכה, אבל מחמת החולם הנה כאילו נכתב
ב-ו').

ז. כך הובא בדגל מחנה אפרים לחנוכה (ד"ה איתא) בשם ספר יוסיפון: ואיתא שם שלכך היו קורין
אותו מכב"י, על שם שתמיד כשהיה לוחם מלחמות היה אומר מ"י כמוכה באלים ה', שהוא ראשי
תיבות מכב"י וכו'. וראה עוד בספר שלשלת הקבלה (לרבי גדליה אבן יחיא, ויניציאה שמ"ז) בפרק
מלחמת מכבי: וילכו בני מתתיה ויהודה מכב"י אחיהם בראשם, ומכבי ר"ל מי כמוכה באלים ה'
שהיה כתוב על הבנדיר"ה שלו, ויהרגו בשונאיהם מאד.

ואם תאמר ולמה מדליקים שמן ביום זה
הראשון.

**If you will ask - why do we light oil
on the first night?** If we're celebrating
the military victory and not the miracle
of the lights of the menorah, why do we
light a candle on this night?

ויש לומר כי יהודה היה צועק במלחמה מי
כמוכה באלים יהוה גימטריא נר

**We can answer that it's because
Yehudah HaMaccabi shouted in
the war "Who is like
You among the mighty, Hashem?"**
These words are the *gematriya*
of נר, **candle**. Thus, there is an
association between the candles and
the war. It is, therefore, appropriate to
commemorate the miracles of the war
by lighting a candle.

(ואף על פי שלא נכתב ו' במלת כמכה, אבל
מחמת החולם הנה כאילו נכתב ב-ו').

**(Although there is no ו' in the
word כמכה, which seems to detract six**

from the *gematriya* of נר, nevertheless,
**since the letter מ' is pronounced
with the vowel חולם, which is often
written with a ו', it can be considered
as though there is a ו' in the word,**
which is included in the *gematriya*.)

*

Third answer:

עוד יש לפרש בדרך זה, ששפי הנראה היה
חותמו של כהן גדול אות ח', כי זה היה מעלתו
יותר על שאר כהנים שהוא היה מלופש
בשמונה בגדים (היינו אות ח').

**For this refers to the greater level
of the kohen gadol over the other
kohanim, which was demonstrated
by his eight special garments.** In
contrast to the other *kohanim*, who
wore four priestly garments in the
Beit Hamikdash, the *kohen gadol* wore
eight. This is alluded to by the letter
ח', which is the *gematriya* of 8.

גם האות ח' מרמז שהכהן גדול היה דבוק
בשלוש עשרה מדות הרהמים,

חתום בחותמו של כהן גדול שהוא אות ח' כנ"ל, לכן קבעו ח' ימי חנוכה. עוד נראה לי בדרך זה, דהנה עיקר הנס היה על ידי יהודה^ט, שהיה מרגלא בפומיה מי כמוכה באלים יהוה, שראשי

היה דבוק בשלש עשרה מדות הרחמים, כמאמר חז"ל (שבת קלג:): הדבק במדותיו, מה הוא רחום כו', ואות ח' בכתב אשורית הוא נעשה מן ב' אותיות, היינו ו' ז"^ה, כזה ח, גימטריא י"ג, והפך שמן היה

יח. עיין שו"ע הרב או"ח סימן לו סעיף ב אות ח: ח' לכתחלה כו' וב' רגליה צ"ל כב' זייני"ן לכתחלה, ועל פי קבלת האר"י ז"ל צ"ל רגל הימנית כמו וי"ו בתפילין.

יט. שהוא היה שר צבא בני החשמונאי, כדאיתא ביוסיפון פרק כ'.

Furthermore, the letter ח' indicates that the *kohen gadol* was always connected to the thirteen attributes of mercy.

כמאמר חז"ל (שבת קלג:): הדבק במדותיו, מה הוא רחום כו', ואות ח' בכתב אשורית הוא נעשה מן ב' אותיות, היינו ו' ז', כזה ח, גימטריא י"ג,

As Chazal (Shabbat 133b) say "Connect yourself (emulate) Hashem's *middot*: Just as Hashem is merciful so shall you be merciful..." The letter ח' (as written in a *Sefer Torah*) is comprised of two letters, which are ו' and ז', which form the letter like this: **ח**. The *gematriya* of the ז' and ו' is 7 and 6, which is **thirteen**. Therefore, the letter ח represents the thirteen attributes of mercy, as well as the *kohen gadol*, who wears eight special garments and emulates the thirteen attributes of Divine mercy.

והפך שמן היה חתום בחותמו של כהן גדול שהוא אות ח' כנ"ל, לכן קבעו ח' ימי חנוכה.

The jug of oil that they found was sealed with the stamp of the *kohen*

gadol, which was the letter ח', as we mentioned earlier. Therefore, Chanukah was established for eight days. The eight days of Chanukah allude to the miracle of finding a pure jug of oil that possessed the stamp of the *kohen gadol*, which displayed the letter corresponding to eight - the letter ח'.

*

The Bat Ayin's second answer was that the first day of Chanukah commemorates and celebrates the military victory. We light a candle (נר), whose *gematriya* is 250, because Yehudah HaMaccabi would exclaim מי כמוך באלים ה'. This declaration is also the *gematriya* of נר. The Bas Ayin elaborates on this:

עוד נראה לי בדרך זה,

Additionally, it seems to me that we can suggest the following approach.

דהנה עיקר הנס היה על ידי יהודה, שהיה מרגלא בפומיה מי כמוכה באלים יהוה, שראשי

מצד השמן, שהרי היה שמן על לילה אחת, רק הדלקת הנר שאנו מדליקין בלילה הראשונה הוא מצד הנס שנמסרו גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים, ולזה קבעו יום ראשון דחנוכה, מחמת הנס שנעשה בו מצד נצחון המלחמה^{כא}.

תיבות המה אותיות מכב"י גימטריא חסד, וזה היה עושה כדי להשפיע חסדים ממקור החסדים.

ועכשיו נוכל לומר שמה שאנו מברכים בלילה הראשונה להדליק נר חנוכה, אינו מצד הנס שהיה על ידי השמן, כי באמת בליל הראשון לא היה נס כלל

כ. ועיין תיקוני זוה"ח קטו, א: מלאך החסד ודא מיכאל, דאיהו על שם 'מי כמוך באלים ה', די שמיא מכבי, דסליק ע"ב בחושבן אותו.

כא. ועיין פרי חדש סימן תר"ע.

תיבות המה אותיות מכב"י גימטריא חסד,

The miracle occurred primarily because of Yehudah, who regularly declared "Who is like You, among the mighty, Hashem?" This phrase is the *rashei teivot* of חסד, is מכבי and מכבי kindness. Yehudah's constant refrain and praise to Hashem suggested חסד. This brought down Divine kindness to the Jewish nation and caused them to win the war.

וזה היה עושה כדי להשפיע חסדים ממקור החסדים.

He would say these words to bestow kindness on the Jewish nation from the source of kindness.

ועכשיו נוכל לומר שמה שאנו מברכים בלילה הראשונה להדליק נר חנוכה, אינו מצד הנס שהיה על ידי השמן, כי באמת בליל הראשון לא היה נס כלל מצד השמן, שהרי היה שמן על לילה אחת.

Now we can say that when we

on the first night of Chanukah, it isn't for the miracle of the oil because (as we explained in the beginning), in truth, there was no miraculous event regarding the oil on the first night since there was enough oil to burn naturally for the first night.

רק הדלקת הנר שאנו מדליקין בלילה הראשונה הוא מצד הנס שנמסרו גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים,

Rather, we light a candle on the first night because of the miracle of the military victory, that Hashem delivered the mighty into the hands of the weak, many into the hands of few, and the impure into the hands of the pure ones.

ולזה קבעו יום ראשון דחנוכה, מחמת הנס שנעשה בו מצד נצחון המלחמה.

It is for this reason that they established the first day of Chanukah to be part of the holiday

גַּר', לְהַמְשִׁיךְ^{כג} בְּחֵינַת נֵר גִּימָטְרִיָּא
מִכֵּב^{כד}, גִּימָטְרִיָּא חֶסֶד, רָצָה לֵאמֹר
לְהַמְשִׁיךְ בְּחֵינַת חֶסֶד לְעוֹלָם, אָמֵן כֵּן יְהִי
רָצוֹן.

וְיִמָּה שְׁמִבְרָכִין גַּם בְּלִיל הָרָאוּשׁוֹן 'לְהַדְלִיק
נֵר חֲנוּכָּה'^{כז}, לְרַמֵּז שְׁעַל יְדֵי בְּחֵינַת
נֵר הִזְהָה הַיְּשׁוּעָה, הֵינּוּ שְׁתִּיבַת נֵר גִּימָטְרִיָּא
מִי כְמוֹכָה בָּאֵלִים יְהוָה, וּפִירוּשׁ 'לְהַדְלִיק

כב. שהרי ההדלקה ביום זה אינה על נס הנרות.

כג. כמו שכתב רבינו לעיל ד"ה הנה מצינו ש'הדלקה' הוא לשון המשכה.

כד. ר"ל, ד'נר' בגימ' מי כמוכה וגו', שהראשי תיבות בגימ' 'מכבי', והוא עולה למנין 'חסד'.

because of the miracle that happened regarding the military victory.

וְיִמָּה שְׁמִבְרָכִין גַּם בְּלִיל הָרָאוּשׁוֹן 'לְהַדְלִיק נֵר
חֲנוּכָּה', לְרַמֵּז שְׁעַל יְדֵי בְּחֵינַת נֵר הִזְהָה הַיְּשׁוּעָה,
הֵינּוּ שְׁתִּיבַת נֵר גִּימָטְרִיָּא מִי כְמוֹכָה בָּאֵלִים
יְהוָה,

The reason we recite the *berachah* also on the first night is to indicate that the salvation came through the aspect of נר, which is the *gematriya* of ^{הו"}מי כמוך באלים יהו"ה. As a result of Yehudah HaMaccabi's declaration, the Jewish people merited to defeat the Greeks.

וּפִירוּשׁ 'לְהַדְלִיק נֵר', לְהַמְשִׁיךְ בְּחֵינַת נֵר
גִּימָטְרִיָּא מִכֵּב^{כד}, גִּימָטְרִיָּא חֶסֶד,

The word להדליק can be translated as "to draw down." Therefore, **the explanation of** the expression "להדליק"

נר," which is the *gematriya* of ^{ה'}מי כמוך באלים. That which is drawn down (נר), represents the declaration ^{ה'}מי כמוך באלים, whose *rashei teivot* is ^{מכבי"}מכבי, which is the ***gematriya of*** חסד. Therefore, on the first night we commemorate how the miracle of the military victory came in the merit of the Divine kindness that resulted from the declaration and prayer call of ^{ה'}מי כמוך באלים through which Yehudah HaMaccabi called upon his brethren to join him in defending the honor of Hashem and the Jewish religion.

רָצָה לֵאמֹר לְהַמְשִׁיךְ בְּחֵינַת חֶסֶד לְעוֹלָם, אָמֵן כֵּן
יְהִי רָצוֹן.

The *berachah* is implying that through this mitzvah of commemorating the call of ^{ה'}מי כמוך באלים, we **draw kindness to the world. Amen, so may it be His will.**

Summary: The Bat Ayin begins with the classic question seeking to understand why Chanukah is eight days if the miracle of the oil lasting was only for seven days.

The Bat Ayin's first response is based on the principle that it is ideal to demonstrate the halachah when performing mitzvot. Therefore, Chazal established Chanukah for eight days, which would enable one to perceive that the halachah follows the opinion of Beit Hillel. If Chanukah would only be celebrated for four days, one would not be able to discern whose opinion the halacha follows since both Beit Shammai and Beit Hillel would require the same number of candles to be lit. Therefore, through celebrating Chanukah for eight days we are able to demonstrate that the halacha follows the opinion of Beit Hillel even on the fourth night of Chanukah.

The second answer is that on the first night we celebrate the miraculous military victory of the Jewish people over the mighty Greek army. The motto and declaration of Yehuda HaMaccabi throughout the war was מי כמוך באלים ה, "who is like You, among the mighty, Hashem." (He was constantly remembering that Hashem was the cause of their victories and their successes were not due to their own might.) These words are the gematriya of נר and, therefore, we light a candle on the first night as well.

The third answer was that the jug of oil was sealed with the stamo of the kohen gadol's seal, which was probably the letter ה'. This was to represent the eight special garments of the kohen gadol and that he was always connected to the thirteen attributes of mercy, symbolized by the letter ה'. Since the seal on the oil was a ה', they established Chanukah for eight days.

The Bat Ayin's fourth approach is similar to the second. On the first night of Chanukah we celebrate the military victory. We light a candle because Yehudah's refrain מי כמוך באלים ה' is the gematriya of נר. The Bat Ayin adds in this fourth approach the significance of Yehudah's refrain. These words are the rashei teivot מכבי, which is the same gematriya as חסד. By saying these words, Yehudah brought influences of chessed upon the Jewish nation. Similarly, the berachah נר להדליק means that with the mitzvah of lighting the Chanukah candles we draw down chessed, symbolized by נר, as explained.

אֵיתָא (עי' תיקו"ז קכ:) רָזָא דְהַשְׁתַּחֲוִיָּה רָזָא דְבִרְכָּאִין אֵינּוּן^ה, וּבְחִינַת חֲנוּכָּה הוּא רָזָא דְהַשְׁתַּחֲוִיָּה, כְּמוֹ שְׁאָמַר הַמַּגִּיד זִלְלָהּ^ה (מאור עינים פרשת מקץ ד"ה כדברייכם) עַל פְּסוּק (בראשית כב, ה) 'וְאָנִי וְהַנֶּעַר נִלְכָּה עַד כָּה', שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל חֲנוּכָּה שֶׁהוּא כ"ה בְּכֶסֶלִיו, וְאַחַר כֵּן אָמַר 'וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְגו'

הֵנָּה מְצִינּוּ כְּמָה מִצְוֹת בַּתּוֹרָה שְׁנוּהָגוֹת רַק בַּיּוֹם, כְּגוֹן מִצְוַת צִיצִית וּתְפִלִּין וְכַדּוּמָה, וְכְמָה מִצְוֹת נוֹהָגוֹת רַק בַּלַּיְלָה, כְּגוֹן אֲכִילַת מַצָּה בַּלַּיְלָה פְּסָחִים. וּמִצְוַת נֵר חֲנוּכָּה מַחְבֵּר יוֹם וַלַּיְלָה, שְׁמִצְוֹתָהּ מִשְׁתַּשְׁקַע הַחֲמָה עַד שֶׁתִּכְלָה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק (שבת כא:). וְנוֹכַל לומר טַעַם לָזֶה, דִּהְיָה

כה. וראה סידור האריז"ל ריש תפילת שמו"ע דשחרית: כוונת הכריעה כו', וצריך לכרוע עד שיתפקקו כל ח"י חוליות שבשדרה שהם לגבי ח"י העולמים, להוריד השפע וכו', ולהמשיך שפע מכתר עד סוף המעלות מלכות.

Chanukah one should have humility. This draws mercy and blessings to the Jewish nation.

הֵנָּה מְצִינּוּ כְּמָה מִצְוֹת בַּתּוֹרָה שְׁנוּהָגוֹת רַק בַּיּוֹם, כְּגוֹן מִצְוַת צִיצִית וּתְפִלִּין וְכַדּוּמָה,

Some mitzvot are performed only by day, such as tzitzit, tefillin and the like.

וְכַמָּה מִצְוֹת נוֹהָגוֹת רַק בַּלַּיְלָה, כְּגוֹן אֲכִילַת מַצָּה בַּלַּיְלָה פְּסָחִים.

In contrast, there are **some mitzvot which are performed only at night, such as eating matzah on the first two nights of Pesach.**

וּמִצְוַת נֵר חֲנוּכָּה מַחְבֵּר יוֹם וַלַּיְלָה, שְׁמִצְוֹתָהּ מִשְׁתַּשְׁקַע הַחֲמָה עַד שֶׁתִּכְלָה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק (שבת כא:).

The mitzvah of Chanukah candles is unique, however, because it connects day and night. The mitzvah begins at sunset and is completed at night, when there aren't any more people found in the market (Shabbat 21b).

וְנוֹכַל לומר טַעַם לָזֶה,

We can suggest a reason for this:

Chanukah is associated with bowing, and bowing brings blessings.

דִּהְיָה אֵיתָא (עי' תיקו"ז קכ:) רָזָא דְהַשְׁתַּחֲוִיָּה רָזָא דְבִרְכָּאִין אֵינּוּן,

Chazal (see Tikunei Zohar 120b) state, "The secret of prostration is the secret of blessings." This means that by bowing to Hashem we draw down blessings.

וּבְחִינַת חֲנוּכָּה הוּא רָזָא דְהַשְׁתַּחֲוִיָּה,

Chanukah represents the secret of prostration.

כְּמוֹ שְׁאָמַר הַמַּגִּיד זִלְלָהּ^ה (מאור עינים פרשת מקץ ד"ה כדברייכם) עַל פְּסוּק (בראשית כב, ה) 'וְאָנִי וְהַנֶּעַר נִלְכָּה עַד כָּה', שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל חֲנוּכָּה שֶׁהוּא כ"ה בְּכֶסֶלִיו, וְאַחַר כֵּן אָמַר 'וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְגו' שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁתַּחֲוָּא,

(שבת כא:), כְּדִי לְכַרְעַ, שֶׁהוּא רָזָא דְּהַשְׁתַּחֲוִיָּה.

וְעֵינֵינוּ רָזָא דְּהַשְׁתַּחֲוִיָּה הוּא עַל דֶּרֶךְ זֶה, לְהַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת

שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁתַּחֲוָאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִשְׁנָה (מדות פ"ב מ"ג) שֶׁנִּתְקַנּוּ י"ג הַשְׁתַּחֲוִיּוֹת נֶגֶד י"ג פְּרָצוֹת שֶׁעָשָׂה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, וְלִכְךָ מִצְוָה לְהִנָּיֵחַ בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה

כו. במאור עינים שם: כן רמז אברהם אבינו ע"ה 'שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כ"ה', הוא כ"ה בכסליו, 'ונשתחוה', כי תקנו י"ג השתחויות נגד י"ג פרצות כו', שרצו לבטל את התורה הנדרשת ב"ג מידות הם הי"ג פרצות, וזהו 'עד כ"ה' הוא כ"ה בכסליו.

כז. עיין הערה כח.

This is like the Maggid (Meor Einayim, Mikeitz) taught on the pasuk (Bereishit 22:5) stated by Avraham as he and Yitzchak walked to the akedah [ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה], "and I and the lad will travel a distance (כה) and we will bow down." He explained that the word כה represents the 25th day of Kislev (Chanukah). Afterwards, the next word is ונשתחוה, "we will bow down," indicating that Chanukah and the idea of prostration are related.

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִשְׁנָה (מדות פ"ב מ"ג) שֶׁנִּתְקַנּוּ י"ג הַשְׁתַּחֲוִיּוֹת נֶגֶד י"ג פְּרָצוֹת שֶׁעָשָׂה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה,

This is similar to the idea found in the Mishna (Middot 2:3) that Chazal established that one should bow down thirteen times in the Beit HaMikdash corresponding to the thirteen breaches in the walls of the Beit HaMikdash made by the Greeks. In the era of the Greek conquest, they broke the wall called the סוּר that surrounded the Beit HaMikdash in thirteen places. With the miracle

of Chanukah, the Jewish people fixed those breaches. The *Chachamim* said that when one passes one of those thirteen locations, he should bow down in gratitude to Hashem for the termination of the Greek rule. This is another correlation between Chanukah and bowing down.

וְלִכְךָ מִצְוָה לְהִנָּיֵחַ בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה (שבת כא:), כְּדִי לְכַרְעַ, שֶׁהוּא רָזָא דְּהַשְׁתַּחֲוִיָּה.

Therefore, Chazal teach that it is a mitzvah to place the Chanukah candles lower than ten tefachim from the ground (Shabbat 21b). This is in order to allude to the concept of prostration since one must bow down as he lights the candles when they are placed so low to the ground. This emphasizes the idea that Chanukah is related to the secret of bowing.

Bowing is humility, and humility draws down blessings upon the Jewish people.

וְעֵינֵינוּ רָזָא דְּהַשְׁתַּחֲוִיָּה הוּא עַל דֶּרֶךְ זֶה, לְהַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנוּה וְשִׁפְלוּת,

מקור השפע והברכות, ועל ידי חנוכה שהיא בחינת ענוה, רואה השתחוויה, ממשיך שפע ברכות, י"ג מכילין דרחמי על פנסת ישראל.

ובל מדה מ"ג מדות הרחמים מכוונה בשם העצם הוי"ה יתברך שמו, וי"ג פעמים הוי"ה עם המקוריס בגימטריא נר חנוכה,

ענוה ושפלות, ומחמת זה הוא ממשיך השפלות השכינה ושפע ברכה וחיים בזה העולם, ותיבת ענוה גימטריא יום לילה, לרמז שעל ידי ענוה הוא ממשיך בחינת יום שהוא אור, לבחינת לילה שהוא חושך, בחינת עולם הזה הגשמי, ובחינת אור הוא בחינת י"ג מכילין דרחמי, שהוא

כח. עיין פרי עץ חיים שער חנוכה פ"ד: בברכה יש י"ג תיבין, נגד י"ג מכילין דרחמי, דאמא מקשטי לברתא לתקנא הוד דידה וכו', ליל א', יכין 'אל' הוי"ה כו', ליל ב' יכין 'רחום' הוי"ה כו', ליל ג' יכין 'וחנוך' הוי"ה כו'.

כט. ר"ל עם הכולל.

The the secret of prostration is to lower oneself, which is the state of humility and submission.

ומחמת זה הוא ממשיך השפלות השכינה ושפע ברכה וחיים בזה העולם,

As a result, one draws down the resting of the Shechinah, bounty, blessings, and life to this world.

ותיבת ענוה גימטריא יום לילה, לרמז שעל ידי ענוה הוא ממשיך בחינת יום שהוא אור, לבחינת לילה שהוא חושך, בחינת עולם הזה הגשמי, ובחינת אור הוא בחינת י"ג מכילין דרחמי, שהוא מקור השפע והברכות,

יום לילה **is the gematriya of day and night, implying that with humility one connects day with night.** This means that through genuine humility we bring Hashem's bright blessings to this dark world. **"Day" represents light, the thirteen attributes of mercy, the source of all blessings and bounty. These are brought to "night," to this dark**

world, when one has humility.

On Chanukah we draw down the thirteen attributes of mercy.

ועל ידי חנוכה שהוא בחינת ענוה, רואה השתחוויה, ממשיך שפע ברכות, י"ג מכילין דרחמי על פנסת ישראל.

Therefore, through Chanukah, which represents humility and the secret of prostration, one draws down a bounty of blessings, the thirteen attributes of mercy, upon the Jewish nation.

ובל מדה מ"ג מדות הרחמים מכוונה בשם העצם הוי"ה יתברך שמו, וי"ג פעמים הוי"ה עם המקור בגימטריא נר חנוכה,

Each attribute of the thirteen attributes of mercy is referred to by Hashem's name הוי"ה. Thirteen times הוי"ה, including a value for the word itself (the kollel value), is the gematriyah of נר חנוכה, the Chanukah candles.

נר'י של חנוכה 'יגיה חשכי', דהיינו שמנה
תמשיך בחינת 'י' שהוא בחינת קדושה,
שאין דבר שבקדושה פחות מעשרה (ברכות
כא:), שהוא בחינת אור לבחינת חושך,
וזהו 'חשכי', חשך-י^{לא}. ועוד, תיבת חשכי
בגמטריא שלשה עשרה פעמים הוי"ה,
פירוש מנה תמשיך י"ג מכילין דרחמי.

מרמז שעל ידי נר חנוכה צריך להמשיך
י"ג מכילין דרחמי על כנסת ישראל. וזהו
להדליק נר חנוכה (שבת כג.), הדלקה הוא
לשון המשכה, פירוש להמשיך בחינת נר
חנוכה שהוא י"ג מכילין דרחמי כנ"ל.
וזהו 'כי אתה תאיר נרי ה' אלהי יגיה
חשכי' (תהלים יח, כט), פירוש כש'תאיר

ל. ראה מצודות ציון שם: יגיה, יזריח ויאיר.

לא. ר"ל בחינת היו"ד שנמשכה לחושך, שעל ידה 'יגיה' ויאיר את החושך.

לב. היינו על ידי ש'תאיר נרי' שהוא ענין נר חנוכה, תמשיך 'חשכי' היינו תמשיך י"ג מכילין דרחמי.

מרמז שעל ידי נר חנוכה צריך להמשיך י"ג
מכילין דרחמי על כנסת ישראל.

This hints to us that with one must draw down the thirteen attributes of mercy upon the Jewish nation.

וזהו להדליק נר חנוכה (שבת כג.), הדלקה
הוא לשון המשכה, פירוש להמשיך בחינת נר
חנוכה שהוא י"ג מכילין דרחמי כנ"ל.

This is the meaning of the expression found in the beracha recited before the Chanukah candles are lit - להדליק נר חנוכה (Shabbat 23a), which has the connotation of drawing down. The berachah implies that we should draw down the thirteen attributes of compassion.

וזהו 'כי אתה תאיר נרי ה' אלהי יגיה חשכי'
(תהלים יח, כט).

This is the explanation of the pasuk (Tehillim 18:29) כי אתה תאיר

"for You illuminate my lamp, Hashem, my G-d, you lift my darkness."

פירוש כש'תאיר נרי' של חנוכה 'יגיה חשכי',

This can mean that Hashem says to the Jewish nation, כי אתה תאיר נרי when you light my Chanukah candle, יגיה illuminate the darkness.

דהיינו שמנה תמשיך בחינת י' שהוא בחינת
קדושה, שאין דבר שבקדושה פחות מעשרה
(ברכות כא:), שהוא בחינת אור לבחינת חושך,
וזהו 'חשכי', חשך-י.

For through lighting the candles we bring ' (holiness and light) to this dark world. This is the implication of 'חשכי', representing bringing ' to ' represents holiness, as Chazal say [Berachot 21:] words of exceeding holiness, such as barchu, kaddish, and kedusha may not be recited without a minyan of ten men.

וּלְכַךְ נֵר חֲנוּכָּה מְחַבֵּר יוֹם וְלַיְלָה, לְרַמֵּז
שְׁצָרִיף לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת יוֹם, שֶׁהוּא
בְּחִינַת אֹר שֶׁהוּא י"ג מְכִילִין דְּרַחֲמִי,
לְבַחֲנִית לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה,
וְכָל זֶה עַל יְדֵי רִזָּא דְהַשְׁתַּחֲוִיָּה, שֶׁהוּא

בְּחִינַת עֲנוּה. וְזֶהוּ 'מִשְׁתַּשְׁקַע הַחֲמָה', שֶׁהוּא
בְּחִינַת הַשְׁתַּחֲוִיָּה, כְּמֵאמֶר הַפְּתוּב (נַחֲמִי'
ט, ו) 'וְצָבָא הַשָּׁמַיִם לָךְ מִשְׁתַּחֲוִיִּים', וְיֵהָא
רַעְנָא שְׁנוּזָכָה לְאַיְזָה בְּחִינָה מְזָה, כֵּן יֵהִי
רְצוֹן אֱמֶן.

ג. ששקיעת החמה במערב היא ההשתחויה שלה, כבמסכת סנהדרין (צא, ב) מפני מה שוקעת במערב, אמר ליה כדי ליתן שלום לקונה, שנאמר 'וצבא השמים לך משתחוים', וברש"י שם: כדי ליתן שלום לקונה, להקדוש ברוך הוא, שהשכינה במערב, וכיון שמגעת עד מערב הולכת ומשתחוה לפני הקדוש ברוך הוא שבראה, ולכך שוקעת ונכנסת כפופה לפני הקדוש ברוך הוא, ע"כ. ועל כן מדליקים הנרות 'משתשקע החמה' לרמז על בחינת השתחויה והמשכת י"ג מכילין דרחמי.

וְכָל זֶה עַל יְדֵי רִזָּא דְהַשְׁתַּחֲוִיָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת
עֲנוּה.

All of this happens due to the secret of prostration, which is the element of humility.

וְזֶהוּ 'מִשְׁתַּשְׁקַע הַחֲמָה', שֶׁהוּא בְּחִינַת
הַשְׁתַּחֲוִיָּה, כְּמֵאמֶר הַפְּתוּב (נַחֲמִי' ט, ו) 'וְצָבָא
הַשָּׁמַיִם לָךְ מִשְׁתַּחֲוִיִּים',

Therefore, Chazal say that we light the candles "from when the sun sets," which also represents bowing down, since the setting sun appears to be bowing down to Hashem. This is as it states (Nechemia 9:6) "the hosts of heaven bow down to You."

וְיֵהָא רַעְנָא שְׁנוּזָכָה לְאַיְזָה בְּחִינָה מְזָה, כֵּן יֵהִי
רְצוֹן אֱמֶן.

May it be His will that we merit even some of this aspect of humility and its ability to help draw down Hashem's blessings, Amen. So may it be His will.

וְעוֹד, תִּיבַת חֲשָׁבִי בְּגִימָטְרִיא שְׁלֹשָׁה עָשָׂר
פְּעָמִים הָיוּ"ה, פִּירוּשׁ מְזָה תְּמִשְׁיָךְ י"ג מְכִילִין
דְּרַחֲמִי.

Furthermore, the word חשבי is the **gematriya of thirteen times** הו"ה, implying that due to this (lighting Chanukah candles), **one draws down the thirteen attributes of mercy.** Therefore, the pasuk is indicating that when one lights the Chanukah candles, he brings light, holiness, and the thirteen attributes of mercy to illuminate this dark world.

וּלְכַךְ נֵר חֲנוּכָּה מְחַבֵּר יוֹם וְלַיְלָה, לְרַמֵּז שְׁצָרִיף
לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת יוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֹר שֶׁהוּא
י"ג מְכִילִין דְּרַחֲמִי, לְבַחֲנִית לַיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת
עוֹלָם הַזֶּה,

Due to this, the Chanukah candles unite day and night, (unlike other mitzvot that are either performed during the day or night). This indicates that one must extend day, which represents light and the thirteen attributes of mercy, to night, which represents this world.

Summary: Chanukah represents prostration before Hashem. The Bat Ayin proves this from the following sources: (1) Avraham Avinu declared כה ונשתחוה, which can be understood as teaching us about the link between Chanukah and the notion of prostration. (2) People bowed thirteen times in the Beit HaMikdash to thank Hashem for the Chanukah miracle. (3) One lights the chanukiyah lower than ten tefachim, which causes one to bow down. (4) One lights the menorah from sunset, which is when the sun "bows down to Hashem."

Bowing represents humility, and humility draws down the thirteen attributes of mercy. Therefore, with the humility of Chanukah, we draw down the thirteen attributes of mercy to this world. This is alluded to in the berachah להדליק נר חנוכה, which means to draw down the thirteen attributes of mercy onto the Jewish nation.

The mitzvah to light Chanukah candles begins at the end of the day and concludes at night (unlike other mitzvot, which are performed either during the day or at night). This is because during Chanukah we connect day to night, which is to connect the light of the thirteen attributes of mercy with this dark world. This all occurs because of humility. Therefore ענוה is the gematriya of יום לילה.